

ALEKSANDR FAYNBERGNING “YAPONIYA” SHE’RI: RAMZ, RUH VA SHARQONA TAFAKKUR UYG‘UNLIGI

Zoirova Diyora Shavkat qizi

O‘zbekiston davlat Jahon Tillari Universiteti talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Aleksandr Faynbergning “Yaponiya” she’ri badiiy-tahliliy jihatdan o‘rganiladi. Asarda shoirning Sharq sivilizatsiyasiga, xususan, Yaponiya madaniyatiga bo‘lgan estetik munosabati, ramziy tasvirlar orqali berilgan ma’no qatlamlari hamda insoniy tuyg‘ular ifodasi tahlil qilinadi. She’rda tong, quyosh, hilol, samuray, okean va kitob obrazlari orqali milliy ruh, matonat, go‘zallik va tafakkur timsollari ochib beriladi. Maqola davomida asarning poetik xususiyatlari, ramziy tafakkuri va muallifning badiiy qarashlari yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *ramz, poetika, Sharq, Yaponiya, samuray, tong, badiiy tafakkur.*

Kirish

Har bir shoirning qalbida bir olam yashaydi. Ba’zan u olam o‘z yurti bilan bog‘liq bo‘ladi, ba’zan esa uzoq va sirli mamlakatlar bilan. Aleksandr Faynberg ijodida ham shunday ruhiy sayohatlar ko‘p uchraydi. “Yaponiya” she’ri — shoirning Sharq dunyosiga, xususan, Yaponiya madaniyatiga bo‘lgan ichki hayrat va hurmatining ifodasidir.

Bu she’rni o‘qir ekanmiz, oddiy tasvir emas, balki teran falsafiy mushohada bilan to‘qnash kelamiz. Shoir Yaponiya timsolida nafaqat bir mamlakatni, balki butun bir ruhiyatni, sabr va matonatni, go‘zallik va sadoqatni kuylaydi. She’r sarlavhasining o‘ziyoq bizni uzoq Sharqqa yetaklaydi va tasavvurimizda tong nuri bilan yuvilgan orollar manzarasini jonlantiradi.

Asosiy qism

1. Tong va muhabbat timsoli

She'ning ilk misralaridayoq "Tong iyeroglif men uchun" degan obrazli ifoda uchraydi. Bu juda nozik va chuqur o'xshatish. Iyeroglif — ma'no va shakl birligidir. Demak, shoir uchun tong oddiy tabiat hodisasi emas, balki o'qilishi, anglanishi lozim bo'lgan ramzdir.

Tong — yangi boshlanish, umid, poklik timsoli. Shoir uni muhabbat bilan bog'laydi: "Muhabbatim ufqda samoviy." Bu yerda muhabbat shaxsiy tuyg'udan chiqib, kosmik darajaga ko'tariladi. U osmon bilan tenglashadi. Yaponiya bayrog'idagi quyosh ramzi ham tong va yorug'lik bilan bog'liq. Shoir bu ramzni estetik va ruhiy ma'noda talqin qiladi.

2. Osmon, hilol va ramziy savollar

She'r davomida ko'plab savollar beriladi: "Nechun orol o'lkang ustida...", "Nega ikki hilol oy ma'yus boqadi?" Bu savollar bejiz emas. Ular she'ning falsafiy ohangini kuchaytiradi. Shoir go'yoki Yaponiya tarixiga, uning sinovli yo'liga nazar tashlaydi.

Hilol obrazi Sharq timsoli sifatida talqin qilinishi mumkin. Ikki hilolning "ma'yus boqishi" esa tarixiy fojealar, urushlar va yo'qotishlarga ishora bo'lishi ehtimol. Yaponiya o'z tarixida og'ir sinovlarni boshdan kechirgan mamlakat. Ammo shoir bu fojeani bevosita tasvirlamaydi, balki ramz orqali sezdiradi.

3. Samuray ruhi va matonat g'oyasi

She'ning eng kuchli nuqtalaridan biri — samuray obrazi. "Qaysar samuray" timsoli orqali shoir xalqning bukilmas ruhini ifodalaydi. Samuray — jasorat, sadoqat va sharaf timsoli. U "asir tushmagan telba botir" sifatida tasvirlanadi.

Bu yerda shoir nafaqat tarixiy qahramonni, balki insonning ichki kuchini kuylaydi. Har bir xalqning o'z samurayi bor — ya'ni o'zini tiklay oladigan, sinmaydigan ruhi bor. Yaponiya ham ana shunday matonatli mamlakat sifatida gavdalanadi.

4. Kitob va tafakkur obrazi

She'ning so'nggi bandlarida kitob va o'qish obrazi paydo bo'ladi. Bu yerda yapon shoiri Ishikawa Takuboku nomiga ishora qilinadi ("Tokuboku kitobin sevib..."). Bu detal bejiz emas. Faynberg Yaponiya madaniyatini faqat tashqi belgilar bilan emas, balki uning adabiy merosi orqali ham ko'radi.

"Okeanning to'lqinlarini varaqlash" degan misra juda poetik. Go'yoki butun mamlakat bir kitob, okean esa uning sahifalaridir. Bu juda nozik va original o'xshatish. Demak, Yaponiya shoir uchun o'qiladigan, anglanadigan, his qilinadigan ma'naviy makondir.

She'ning badiiy xususiyatlari

Asarda savol-javob usuli, ramziy tasvir, metafora va o'xshatishlar keng qo'llangan. Shoir to'g'ridan-to'g'ri bayon qilishdan qochadi, u ko'proq his uyg'otadi. Bu esa she'rni o'quvchi qalbiga yaqinlashtiradi.

Til sodda, lekin ma'no qatlamlari chuqur. Har bir obraz ortida yashirin ma'no bor. Tong — umid, quyosh — hayot, samuray — matonat, okean — cheksizlik, kitob — tafakkur timsoli sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa

Aleksandr Faynbergning "Yaponiya" she'ri — bu bir mamlakat haqidagi oddiy tasvir emas. Bu ruhiyat, madaniyat va insoniy fazilatlar haqidagi poetik mushohadadir. Shoir Yaponiya timsolida go'zallik, sabr, matonat va tafakkurni kuylaydi.

She'r bizni o'ylashga undaydi: har bir xalqning o'z tongi, o'z samurayi va o'z kitobi bor. Eng muhimi — bu ruhni saqlab qolishdir. Faynberg ana shu ruhni badiiy so'z qudrati bilan jonlantira olgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Faynberg, A. Saylanma she'rlar to'plami.
2. Ishikawa Takuboku. She'riy asarlar.
3. Sharq adabiyoti tarixi bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.
4. Adabiyot nazariyasi asoslari. Oliy o'quv yurtlari uchun qo'llanma.